

Sygnatura akt XVIII C 1801/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 15 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR del. do SO Agnieszka Śliwa

Protokolant: prot. sąd. Joanna Lewandowska

po rozpoznaniu w dniu 5 kwietnia 2016 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa A. S. (1) i B. S.

przeciwko J. S.

o zapłatę

1. Zasądza od pozwanego J. S. na rzecz powodów małżonków A. S. (1) i B. S. kwotę 170.000 zł (sto siedemdziesiąt tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 21 października 2015 r. do dnia zapłaty.
2. W pozostałym zakresie powództwo oddala.
3. Kosztami procesu obciążą pozwanego i z tego tytułu zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 12.117 zł (dwanaście tysięcy sto siedemnaście złotych).

SSR del. do SO Agnieszka Śliwa

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 7 lipca 2015 r. powodowie A. S. (1) i B. S., reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika wnieśli o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kwoty 170.000 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 1 lutego 2015 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego w wysokości 3.600 zł.

Uzasadniając pozew powodowie wskazali, iż udzielili pozwanemu pożyczki w okresie od listopada 2012 r. do kwietnia 2012 r., w łącznej wysokości 170.000 zł, z tym, że kwotę 165.000 zł przekazano za pomocą przelewu bankowego, a kwotę 5.000 zł gotówką. Powodowie podnieśli, że w listopadzie 2014 r. pozwany uznał dług w całości i zobowiązał się do zwrotu całości pożyczki w terminie do dnia 31 stycznia 2015 r. Pozwany jednak nie dokonał zwrotu pożyczki, wobec czego od dnia 1 lutego 2015 r. pozostaje w opóźnieniu z jej spłatą (k. 2-3).

Nakazem zapłaty wydanym w dniu 10 sierpnia 2015 r. w postępowaniu upominawczym Sąd orzekł zgodnie z żądaniem pozwu (k. 18).

Odpis nakazu zapłaty wraz z odpisem pozwu został doręczony pozwanemu w dniu 8 września 2015 r. (k. 24). W ustawowym terminie pozwany wniósł sprzeciw od powyższego nakazu zapłaty w całości (k. 26-32). W sprzeciwie pozwany wniósł o uchylene nakazu zapłaty i oddalenie powództwa.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany przyznał, że dokument potwierdzający udzielenie pożyczki został przez niego podpisany w listopadzie 2014 r. Pozwany podniósł, iż w momencie podpisywania dokumentu (w listopadzie

2014 r.) nie było wskazanej w nim daty, do kiedy zobowiązuje się spłacić udzieloną pożyczkę. Pożyczka miała być płacona w ratach, a harmonogram spłaty miał być ustalony w późniejszym terminie. Zdaniem pozwanego data 31 stycznia 2015 r. została przez powodów później dopisana. Strony chciały się spotkać, aby ustalić harmonogram spłaty pożyczki, jednakże do takiego spotkania nie doszło. Dzieci stron – A. S. (2) oraz M. S. kontaktowali się ze sobą, wysyłając sobie sms-y, aby ustalić termin spotkania i omówienia sprawy. Pozwany wraz z rodziną liczyli na to, że sprawa zostanie polubownie załatwiona i że strony uzgodnią harmonogram spłat pożyczki.

W odpowiedzi na sprzeciw (k. 55-57) powodowie wskazali, że termin spłaty pożyczki został pomiędzy stronami ustalony podczas spotkania w listopadzie 2014 r. Podniesiono, że powódka za wiedzą i zgodą pozwanego odręcznie wpisała do dokumentu datę 31 stycznia 2015 r. jako datę zwrotu całej pożyczki, a następnie pozwany podpisał dokument, który zawierał już datę zwrotu całej pożyczki. Powodowie wskazali, że podczas spotkania w listopadzie 2014 r. pozwany został poinformowany przez powódkę, że wszystkie kwestie dotyczące pożyczki będą ustalone wyłącznie pisemnie. Pozwany nie podjął żadnych konkretnych negocjacji i nie przedstawił propozycji dotyczących ustalenia innego terminu spłaty pożyczki. Powódka podniosła, że nie udzielono pełnomocnictwa M. S. do prowadzenia negocjacji z pozwanym lub A. S. (2) w przedmiocie ustalenia innego terminu spłaty pożyczki. Kontakty pomiędzy dziećmi stron miały dotyczyć ich spraw prywatnych oraz pożyczki udzielonej córce pozwanego przez syna powodów.

Pismem z dnia 18 stycznia 2016 r. pozwany podtrzymał swoje stanowisko w sprawie, zaprzeczył twierdzeniom powodów jakoby podpisywał dokument, w którym widniała data całkowitej spłaty pożyczki na dzień 31 stycznia 2015 r. (k. 74-77).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W 2012 r. pozwany J. S. oraz jego żona W. S. kupili nieruchomość. Na zakup nieruchomości zaciągnęli kredyt bankowy. Małżonkowie S. mieli problemy finansowe i nie mogli terminowo regulować spłaty kredytu. Pozwany, przy aprobacie swojej żony, poprosił więc powodów A. S. (1) i B. S. o udzielenie pożyczki, na co ci wyrazili zgodę.

Sytuacja taka miała miejsce kilkakrotnie. W związku z tym powodowie przekazali pozwanemu następujące kwoty tytułem pożyczek:

- 5.000 zł w gotówce

oraz w drodze przelewu bankowego na rachunek pozwanego i jego żony:

- w dniu 16 listopada 2012 r. kwotę 10.000 zł,

- w dniu 13 grudnia 2012 r. kwotę 60.000 zł,

- w dniu 30 stycznia 2013 r. kwotę 30.000 zł,

- w dniu 28 lutego 2013 r. kwotę 15.000 zł,

- w dniu 4 lipca 2013 r. kwotę 10.000 zł,

- w dniu 9 lutego 2014 r. kwotę 30.000 zł,

- w dniu 3 kwietnia 2014 r. kwotę 10.000 zł.

Łącznie powodowie przekazali pozwanemu tytułem pożyczki kwotę 170.000 zł. Strony nie ustaliły konkretnego terminu spłaty którejkolwiek z kwot pożyczki.

Bezsporne, nadto dowód: wydruk przelewu bankowego – k. 8 , po twierdzenia transakcji – k. 9-14, oświadczenie pozwanego o uznaniu długu – k. 15, zeznania powódki – k. 72, zeznania świadka W. S. – k. 97, zeznania świadka A. S. (2) – k. 97

Powodowie mają wspólność ustawową majątkową małżeńską i w/w kwoty pożyczone pozwanemu pochodziły z ich wspólnych środków.

Bezsporne, nadto dowód: zeznania powódki – k. 72

Powódka w 2014 r. zorientowała się, że zadłużenie pozwanego z tytułu pożyczki wynosi łącznie 170.000 zł, a strony nie miały pisemnej umowy potwierdzającej zawarcie umowy pożyczki. Powódka przygotowała więc drukiem pismo zawierające oświadczenie pozwanego o uznaniu długu.

W listopadzie 2014 r. powódka przekazała pismo mężowi, aby to ten skontaktował się z pozwanym w celu jego podpisania przez pozwanego i aby ustalił termin spłaty pożyczki. Do takiego spotkania jednak nie doszło. Powódka więc sama udała się do domu pozwanego, spotkała pozwanego na ulicy i wówczas pozwany podpisał własnoręcznie oświadczenie przygotowane przez powódkę. Spotkanie stron trwało zaledwie kilka minut. Z podpisanego oświadczenia przez pozwanego wynikało, że zaciągnął pożyczkę od powodów, którą otrzymał na konto bankowe, w drodze 7 przelewów opisanych powyżej oraz kwotę 5.000 zł w gotówce, co łącznie dało 170.000 zł.

Powyższy dokument został sporządzony w jednym egzemplarzu. Pozwany nie posiadał kopii tego pisma, ani też oryginału dokumentu. Oryginał zatrzymała powódka.

W treści wydrukowanego oświadczenia znalazł się dopisany własnoręcznie przez powódkę po słowach „zobowiązuję się zapłacić kwotę” zapis: „całej pożyczki do dnia 31 stycznia 2015 r.”

Dowód: oświadczenie pozwanego o uznaniu długu – k. 15, zeznania powódki – k. 72, zeznania świadka W. S. – k. 97

Po podpisaniu oświadczenia, pozwany rozmawiał telefonicznie z powodem B. S. o możliwości uzgodnienia terminu spłaty pożyczki. Ustalono, że strony się spotkają, aby porozmawiać o spłacie pożyczki, jednakże do spotkania nie doszło.

Córka pozwanego A. S. (2), za zgodą pozwanego kontaktowała się z synem powodów M. S. w sprawie terminu spłaty pożyczki zaciągniętej przez jej ojca od rodziców M. S.. A. S. (2) wraz z M. S. prowadziła w tej kwestii korespondencję sms-ową. Nadto w okolicach Bożego Narodzenia 2014 r. A. S. (2) pojechała do miejsca pracy M. S., aby z nim porozmawiać o spłacie przez jej ojca pożyczki udzielonej mu przez rodziców M. S.. Syn powodów stwierdził wówczas, że konieczne jest spotkanie w celu uzgodnienia terminu spłaty.

Do spotkania w grudniu 2014 r. nie doszło. W dniu 29 grudnia 2014 r. A. S. (2) otrzymała od M. S. wiadomość sms, zawierającego informację od jego rodziców do pozwanego, iż wystąpią na drogę sądową z uwagi na brak kontaktu ze strony pozwanego co do polubownego uzgodnienia terminów spłaty pożyczki.

W lutym 2015 r. A. S. (2) ponownie kontaktowała się z M. S.. W wiadomości przesłanej do syna powodów w dniu 18 lutego 2015 r. zaproponowała spotkanie w dniu 20 lutego 2015 r. w domu pozwanego, aby ustalić ostatecznie terminy spłaty pożyczki ojca. Ze strony syna powodów nie było żadnego odzewu.

Dowód: zeznania powódki –k. 72, 97v-98, zeznania świadka W. S. – k. 97, zeznania świadka A. S. (2) – k. 97 , wiadomości sms – k. 33-37, 78-80

Strony nie poczyniły żadnych wiążących, konkretnych ustaleń co do tego w jakiej formie nastąpi spłata pożyczki: w częściach czy w całości, ani co do terminu spłaty pożyczki.

Dowód: zeznania powódki –k. 72, zeznania świadka W. S. – k. 97, zeznania świadka A. S. (2) – k. 97

Syn powodów M. S. był w związku partnerskim z córką pozwanego A. S. (2). Pomiedzy dziećmi stron również doszło do zawarcia umowy pożyczki udzielonej przez M. S. na rzecz A. S. (2). Córka stron w 2010 r. pożyczyła od M. S. kwotę

18.000 zł. Nakazem zapłaty wydanym w dniu 10 września 2015 r. w postępowaniu upominawczym A. S. (2) została zobowiązana do zwrotu pożyczki (sygn. akt (...)).

Dowód: zeznania powódki –k. 72 , zeznania świadka A. S. (2) – k. 97, nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym – k. 58

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o: zeznania świadka W. S. – k. 97, zeznania świadka A. S. (2) – k. 97, zeznania powódki – k. 72, 97v-98, dokumenty zebrane w aktach sprawy a wyszczególnione powyżej.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka **W. S.** Zeznania te były szczere. Świadek w sposób logiczny i zgodny z doświadczeniem życiowym opisała podjęte przez małżonków i ich córkę działania, mające na celu doprowadzenie do spotkania z powodami i ustalenie terminu spłaty pożyczki. Jej zeznania w zakresie braku ustalenia terminu zwrotu pożyczki między stronami potwierdzają smsy pomiędzy córką pozwanego a synem powodów. W pozostałym zakresie zeznania te są zgodne z dowodami przelewów, z zeznaniami świadka A. S. (2).

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadka **A. S. (2)**. Jej zeznania są obiektywne i szczere. Przedstawiają sposób postępowania pozwanego w sprawie spłaty pożyczki. Ponadto zeznawała o swoich poczynaniach, kontaktach z M. S., aby w ten sposób pomóc pozwanemu ustalić termin spotkania z powodami i porozumieć się w sprawie terminów spłat pożyczki. Świadek nie miała szczegółowej wiedzy odnośnie udzielonej pożyczki przez powodów. Swoją wiedzę posiadała ze słyszenia od rodziców, z obserwacji oraz z kontaktów z M. S.. Jej zeznania były spójne z zeznaniami świadka W. S. oraz częściowo z zeznaniami powódki.

Świadek **M. S.** (syn powodów) skorzystał z prawa do odmowy składania zeznań.

Zeznaniom powódki **A. S. (1)** Sąd dał częściowo wiarę. Sąd odmówił im wiarygodności w części, w jakiej powódka twierdziła, że termin spłaty pożyczki został ustalony wówczas, kiedy pozwany podpisał oświadczenie. Przeczą temu zeznania świadków oraz treści wiadomości sms złożonych przez pozwanego. Z zeznań świadków oraz wiadomości sms córki pozwanego z synem powodów wynika, że już po podpisaniu rzeczonego oświadczenia przez pozwanego uzgadniano termin spotkania pozwanego z powodami właśnie po to, aby ustalić termin zwrotu pożyczki. W tych okolicznościach nielogicznym i nie popartym doświadczeniem życiowym jest przyjęcie, iż termin spłaty pożyczki został ustalony już w listopadzie 2014 r. na dzień 31 stycznia 2015 r. Za niewiarygodne w świetle zeznań świadków i treści wiadomości sms Sąd uznał także, aby powódka nie wiedziała, iż jej syn kontaktował się z córką pozwanego, aby ustalić termin spotkania i uzgodnić sposób spłaty pożyczki. Powódka nie wykazała też swoich twierdzeń, aby uprzedziła pozwanego, iż miał się kontaktować wyłącznie z nią w sprawie pożyczki. Także zeznania powódki, iż córka pozwanego i syn powodów kontaktowali się w sprawie łączącej ich pożyczki, a nie pożyczki stron nie znalazły potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym. Przeczą temu nie tylko zeznania świadków W. S. i A. S. (2), ale także treść wiadomości sms pomiędzy M. S. a A. S. (2). W pozostałym natomiast zakresie Sąd dał tym zeznaniom wiarę. Są one bowiem zgodne z zeznaniami świadków.

Sąd pominął dowód z zeznań powoda oraz pozwanego z uwagi na ich nieusprawiedliwioną nieobecność na rozprawę i to mimo wezwania do osobistego stawienia pod rygorem pominięcia dowodu z zeznań (art. 302§1 k.p.c.).

Sąd podstawą ustaleń faktycznych uczynił oświadczenie pozwanego (k. 15) w zakresie zawarcia umowy pożyczki i otrzymanych od powodów kwot. Pozwany nie zaprzeczał bowiem prawdziwości swojego podpisu pod tym dokumentem, przyznał, że oświadczenie takie podpisał i że takie kwoty tytułem pożyczki otrzymał od powodów, a zakwestionował jedynie prawdziwość oświadczenia w zakresie określającym termin spłaty pożyczki. W tym zakresie Sąd uznał ten dokument za niewiarygodny, z przyczyn omówionych w dalszej części uzasadnienia.

Pozostałym **dokumentom** Sąd dał wiarę. Nie były kwestionowane przez żadną ze stron procesu, a Sąd nie dostrzegł żadnych przyczyn, z powodu których należałoby odmówić im wiarygodności.

Sąd zważył, co następuje:

Na wstępie należy zauważyć, że wskutek prawidłowego wniesienia przez pozwanego sprzeciwu od nakazu zapłaty, nakaz zapłaty wydany w postępowaniu upominawczym utracił moc w całości (art. 505§1 k.p.c.).

Powodowie dochodzili roszczenia z tytułu umowy pożyczki. W sprawie kwestią sporną pozostawał fakt terminu zwrotu pożyczki.

Zgodnie z art. 720§1 k.c., przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. W konsekwencji, z uwagi na obowiązującą regułę ciężaru dowodowego z art. 6 k.c. (ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne), powodowie mieli obowiązek wykazania zaistnienia między nimi a pozwanym istotnych postanowień umowy pożyczki, tj. zobowiązania z jednej strony do przeniesienia na własność pozwanego pieniędzy, kwoty tych pieniędzy, a po stronie pozwanej – zobowiązania do ich zwrotu. Nadto by móc domagać się zwrotu pożyczki, powodowie musieli oczywiście wykazać fakt wydania pieniędzy pozwanemu – przeniesienia na niego ich własności. Przeniesienie własności przedmiotu pożyczki może przy tym nastąpić w każdy prawem przewidziany sposób. W wypadku pieniędzy wchodzi w grę np. wydanie gotówki, przelew bankowy.

Do elementów istotnych umowy pożyczki nie należy z kolei termin zwrotu przedmiotu pożyczki. Nie musi on zatem zostać uzgodniony między stronami umowy.

W razie natomiast, gdyby powodowie wykazali powyższe okoliczności, to na pozwanym spoczywał ciężar wykazania faktów przeczących jego twierdzeniom, tj. w niniejszej sprawie z uwagi na zakres kwestionowania przez pozwanego twierdzeń powodów tego, że termin zwrotu pożyczki jeszcze nie nadszedł.

Powyższe wynika stąd, że w myśl ogólnych zasad kodeksu postępowania cywilnego i kodeksu cywilnego (wskazanych przepisów art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c.) to na powodach spoczywał w niniejszym postępowaniu ciężar udowodnienia faktów uzasadniających ich roszczenie (tak też SN w orzeczeniu z 3 października 1969 r., II PR 313/69, OSNCP 9/70, poz. 147). Jeżeli natomiast strona powodowa udowodniła fakty przemawiające za zasadnością powództwa, to na stronie pozwanej spoczywał ciężar udowodnienia ekscypcji i faktów uzasadniających jej zdaniem oddalenie powództwa (tak SN w orzeczeniu z 20 kwietnia 1982 r., I CR 79/82).

W tym miejscu należy wskazać, że powyższe okoliczności mogły zostać wykazane wszelkimi środkami dowodowymi. Co prawda zgodnie z art. 720§2 k.c. umowa pożyczki, której wartość przenosi pięćset złotych, powinna być stwierdzona pismem, a bezspornym było, że kwoty pożyczki udzielne pozwanemu przez przekraczały tę kwotę, a umowa nie została zawarta w formie pisemnej, tylko w listopadzie 2014 r. pozwany wtórnie na piśmie potwierdził, że otrzymał pożyczkę od powodów, jednakże nie znalazły tu zastosowania ograniczenia dowodowe z art. 74§2 k.c. Wymóg formy pisemnej dla umowy pożyczki, której wartość przenosi pięćset złotych jest zastrzeżony jedynie dla celów dowodowych (art. 720§2 k.c. w zw. z art. 73§1 i art. 74§1 k.c.). Art. 74§2 k.c. stanowi bowiem, że w razie niezachowania formy pisemnej przewidzianej dla celów dowodowych, dowód ze świadków lub dowód z przesłuchania stron na fakt dokonania czynności jest dopuszczalny, jeżeli obie strony wyrażą na to zgodę albo jeżeli fakt dokonania czynności prawnej będzie uprawdopodobniony za pomocą pisma. Powyższy przepis ma charakter procesowy i pozostaje w związku z art. 246 k.p.c., dopuszczającym właśnie w przypadkach określonych w art. 74§2 k.c. możliwość prowadzenia dowodu z zeznań świadków lub z przesłuchania stron na okoliczność dokonania czynności prawnej, jeżeli nie została zachowana forma pisemna zastrzeżona dla celów dowodowych.

Uprawdopodobnienie za pomocą pisma sprowadza się natomiast do wykazaniu prawdopodobieństwa, że czynność została dokonana (tzw. początek dowodu na piśmie). Pismem może być przy tym każdy dokument, którego treść wskazuje bezpośrednio albo pośrednio na fakt dokonania czynności. Nie jest konieczne, aby pismo to pochodziło od strony, przeciwko której dowód taki będzie prowadzony, ani też, aby było podpisane przez jedną ze stron (tak SN w wyroku z 18 maja 1979 r., III CRN 287/78, OSNCP 1/80, poz. 9, zob. też Stanisław Rudnicki w: S. Rudnicki, S. Dmowski, Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga Pierwsza. Część ogólna, Warszawa 2006). Takie pisma stanowią

w niniejszej sprawie wydruki (potwierdzenia) przelewów kwoty pożyczki oraz oświadczenie pozwanego o uznaniu długu – pożyczki. Nadto sam fakt zawarcia umowy pożyczek, kwot stanowiących ich przedmiot, jak i łącznej kwoty zobowiązania pozwanego z tego tytułu wobec powodów był bezsporny. Ograniczenia dowodowe z art. 74§1 k.c. dotyczą wyłącznie wykazania samego faktu dokonania czynności a nie rozstrzygnięcia sporów co do jej treści, gdy sam fakt dokonania czynności jest bezsporny.

W toku niniejszego procesu bezspornym było udzielenie przez powodów pozwanemu pożyczek w postaci pieniędzy w kwocie: 5.000 zł, 10.000 zł, 60.000 zł, 30.000 zł, 15.000 zł, 10.000 zł, 30.000 zł, 10.000 zł. Łączne zatem zadłużenie pozwanego wobec powodów wynosiło z tego tytułu 170.000 zł. Fakt ten nie był kwestionowany przez pozwanego, został przez niego wyraźnie przyznany, nadto potwierdzają go wydruki przelewów bankowych i treść oświadczenia o potwierdzeniu otrzymania pożyczki, zeznania świadków przesłuchanych w sprawie i powódki. Bezspornym było również, że powodowie nie otrzymali od pozwanego zwrotu ani całości ani w części udzielonych mu tytułem pożyczki środków.

Dodać w tym miejscu należy, że pożyczkobiorca miał zwrócić powodom taką samą ilość pieniędzy – co dla umowy pożyczki jest elementem przedmiotowo-istotnym.

Odnosnie terminu zwrotu pożyczki wskazać trzeba, że poczynione w sprawie ustalenia faktyczne w oparciu o wiarygodne w tym zakresie zeznania świadków A. S. (2) i W. S. wskazują, że nie został on ustalony między stronami. Strony nie ustaliły kiedy pożyczka ma zostać zwrócona, w jaki sposób – w całości czy w ratach, a jeśli w ratach to w jakiej wysokości, w jakich terminach płatności rat. Natomiast twierdzenia powódki co do tego, że pożyczka miała być zwrócona do dnia 31 stycznia 2015 r. okazały się z przyczyn omówionych przy ocenie dowodów niewiarygodne i nie poparte żadnymi dowodami. Powódka swoje twierdzenia opierała na oświadczeniu o uznaniu pożyczki przez pozwanego, gdzie dopisano datę zwrotu całej pożyczki, określając ją na dzień 31 stycznia 2015 r.

Powyższe oświadczenie jest jednak dokumentem prywatnym. Zgodnie z art. 245 k.p.c. dokument prywatny stanowi dowód tego, że osoba która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Ciężar zaprzeczenia prawdziwości takiego dokumentu lub wykazania, że zawarte w nim oświadczenie osoby, która je podpisała, od niej nie pochodzi spoczywa na stronie, która podnosi takie właśnie zastrzeżenia, co wynika z treści art. 253 k.p.c. Obydwa te domniemania prawne są wzruszalne i obydwie można podważać przy pomocy wszelkich środków dowodowych. Za dopuszczalne uważa się dowodzenie zarówno nieprawdziwości, jak i autentyczności dokumentu prywatnego za pomocą wszelkich środków dowodowych. Dokument prywatny nie korzysta z domniemania zgodności z prawdą złożonych w nim oświadczeń – formalna moc dowodowa tego dokumentu nie przesądza jego mocy materialnej. Dokument prywatny nie jest sam przez się dowodem rzeczywistego stanu rzeczy (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 sierpnia 2015 r. I ACa 238/15, podobnie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2007 r., V CSK 441/06).

W orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że na stronie, która dokument prywatny podpisała, spoczywa stosownie do art. 253 k.p.c., obowiązek obalenia domniemania, że zawarte w tym dokumencie oświadczenie od niej pochodzi, gdyż zaprzeczenie prawdziwości dokumentu prywatnego złożonego przez jedną ze stron procesu przenosi na drugą stronę (zaprzeczającą) ciężar wykazania, że dokument nie jest prawdziwy (vide: wyrok SN z dnia 13 stycznia 2000 r., II CKN 668/98, LEX nr 51054, wyrok SN z dnia 4 września 2007 r., I PK 112/07, OSNP 2008/19-20/288, LEX nr 454725).

W świetle powyższych wywodów i zgromadzonego materiału dowodowego Sąd uznał, iż strona pozwana skutecznie obaliła domniemanie prawdziwości analizowanego dokumentu w zakresie terminu spłaty pożyczki. Powódka przyznała bowiem, że to ona dopisała sporną część oświadczenia oznaczającą termin spłaty całej kwoty do dnia 31 stycznia 2015 r. Nadto z zeznań świadków oraz wiadomości sms córki pozwanego z synem powodów wynika, że już po podpisaniu rzeczonego oświadczenia przez pozwanego uzgadniano termin spotkania pozwanego z powodami właśnie po to, aby ustalić termin zwrotu pożyczki. Ostatnia wiadomość sms dotycząca uzgodnienia terminu takiego spotkania została wysłana przez córkę pozwanego do syna powoda w dniu 18 lutego 2015 r. W tych okolicznościach nielogicznym i nie popartym doświadczeniem życiowym jest przyjęcie, iż termin spłaty pożyczki został ustalony już w listopadzie 2014

r. na dzień 31 stycznia 2015 r. Strona powodowa nie przedstawiła natomiast żadnych dowodów, z których wynikałoby, że termin spłaty pożyczki został ustalony już w listopadzie 2014 r.

Zatem z uwagi na brak określenia terminu zwrotu pożyczki zastosowanie miał art. 723 k.c. przewidujący, że jeżeli termin zwrotu pożyczki nie jest oznaczony, dłużnik obowiązany jest zwrócić pożyczkę w ciągu sześciu tygodni po wypowiedzeniu przez dającego pożyczkę. Wypowiedzenie jest jednostronnym oświadczeniem woli, z którego powinno wynikać, że wierzyciel w sposób stanowczy i bezwarunkowy żąda zwrotu pożyczki. Może być wyrażone w sposób dowolny, z którego jednak będzie wynikało żądanie zwrotu pożyczki (np. „żądam zwrotu pożyczki”, „wzywam do zapłaty pożyczonej kwoty”, „wypowiadam pożyczkę”, „proszę oddać pożyczkę”; por. orz. SN z 15 czerwca 1937 r., C. II. 295/37, Zb. Urz. 1938, poz. 230). Wskazanie konkretnego terminu zwrotu świadczenia nie jest przy tym konieczne - wynika on z treści art. 723 k.c.

Powodowie nie wykazali natomiast, aby przed doręczeniem pozwanemu odpisu pozwu w niniejszej sprawie wezwali skutecznie pozwanego do zwrotu pożyczki. Tym samym należało uznać, że wezwanie pozwanego do zwrotu umowy pożyczki nastąpiło dopiero poprzez doręczenie pozwanemu odpisu pozwu, co miało miejsce w dniu 8 września 2015 r.

W pozwie, jako w piśmie procesowym może być bowiem zawarta treść stanowiąca materialnoprawne oświadczenie woli powoda, w szczególności wypowiedzenie stosunku prawnego, i to także wówczas, gdy pozew jest sporządzony i podpisany przez pełnomocnika procesowego. Sąd podziela w tym zakresie stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uchwale z dnia 11 września 1997 r. (III CZP 39/97, OSNC 1997/12/191) na tle wypowiedzenia innego stosunku prawnego – umowy najmu, zgodnie z którym wypowiedzenie może nastąpić również przez doręczenie najemcy wniesionego przez pełnomocnika procesowego pozwu o opróżnienie tego lokalu, powołującego się na okoliczności wymienione w art. 32 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 2 lipca 1994 r. o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. 1994 r. Nr 105 poz. 509 ze zm.). Przekładając powyższe na okoliczności niniejszej sprawy stwierdzić trzeba, że wypowiedzenie umowy pożyczki może nastąpić również przez doręczenie pożyczkobiorcy wniesionego przez pełnomocnika procesowego pozwu o zapłatę.

Należy stwierdzić za Sądem Najwyższym, że ogólne dyrektywy wykładni oświadczeń woli formułuje art. 65 k.c., który nakazuje przy ustalaniu, czy i jakiej treści oświadczenie woli zostało złożone, uwzględniać między innymi cel, do którego zmierza autor interpretowanej wypowiedzi. Stosownie do tej dyrektywy, judykatura i piśmiennictwo przypisują sens określonych oświadczeń woli pismom procesowym, mimo że takie ich znaczenie nie wynika z reguł językowych, jeżeli da się ono wywieść z ich celu. Jest tak mianowicie wtedy, gdy przesłanką osiągnięcia celu, do którego zmierza pismo, jest złożenie oznaczonego oświadczenia, które dotychczas nie zostało dokonane. Zakładając racjonalne postępowanie autora pisma, przyjmuje się, że w tej sytuacji złożył on także oświadczenie niezbędne do osiągnięcia celu pisma. Na przykład Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 kwietnia 1967 r. I CR 563/66 (OSNCP 1967/12 poz. 227) uznał, że doręczenie pozwu o uznanie umowy za nieważną może być potraktowane jako złożenie oświadczenia woli o uchyleniu się od jej skutków z powodu błędu; w uchwale z dnia 22 lutego 1967 r. III CZP 113/66 (OSNCP 1967/6 poz. 102) - że doręczenie pozwu eksmisyjnego jest jednoznaczne z wymaganym przez art. 687 k.c. uprzedzeniem o wypowiedzeniu najmu; w wyroku z dnia 31 stycznia 1962 r. 3 CR 524/61 OSNCP 1963/3 poz. 66 - że w wytoczeniu powództwa zawarte jest wezwanie do spełnienia świadczenia objętego pozwem.

Taka sytuacja ma miejsce w niniejszej sprawie. W konsekwencji termin z art. 723 k.c. (6 tygodni po złożeniu wypowiedzenia pożyczki) upływał dla pozwanego w dniu 20 października 2015 r. i z dniem następnym (21 października 2015 r.) powodowie mogli skutecznie domagać się zwrotu przedmiotu pożyczki od pozwanego. Tym samym na dzień wydania wyroku w sprawie roszczenie powodów było wymagalne.

Mając na uwadze całokształt wskazanych powyżej rozważań, żądanie główne powodów było zasadne wobec pozwanego w całości, w związku z czym na podstawie art. 720§1 k.c. Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów małżonków A. S. (1) i B. S. kwotę 170.000 zł. Sąd nie uwzględnił jednak w części żądania powodów o zapłatę przez pozwanego odsetek ustawowych za opóźnienie w spłacie pożyczki. Sąd na podstawie art. 481§1 i 2 k.c. w zw. z art. 723 k.c. zasądził

je od dnia następnego po dniu wymagalności roszczenia tj. od wskazanego powyżej 21 października 2015 r. do dnia zapłaty, w pozostałym zakresie oddalając roszczenie o odsetki ustawowe od zasądzonej od pozwanego kwoty.

Kosztami procesu Sąd na podstawie art. 100 k.p.c. obciążył w całości pozwanego, bowiem powodowie tylko w nieznaczej części (co do odsetek od kwoty 170.000 zł od dnia 1 lutego 2015 r. do dnia 20 października 2015 r.) przegrali proces. Na koszty poniesione przez powodów składały się: kwota 8.500 zł opłaty sądowej od pozwu, kwota 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa i kwota 3.600 zł wynagrodzenia pełnomocnika, ustalona na podstawie §6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.) mającego zastosowanie z uwagi na §21 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.1804), zgodnie z którym do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji. W związku z powyższym Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 12.117 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSR del. do SO Agnieszka Śliwa